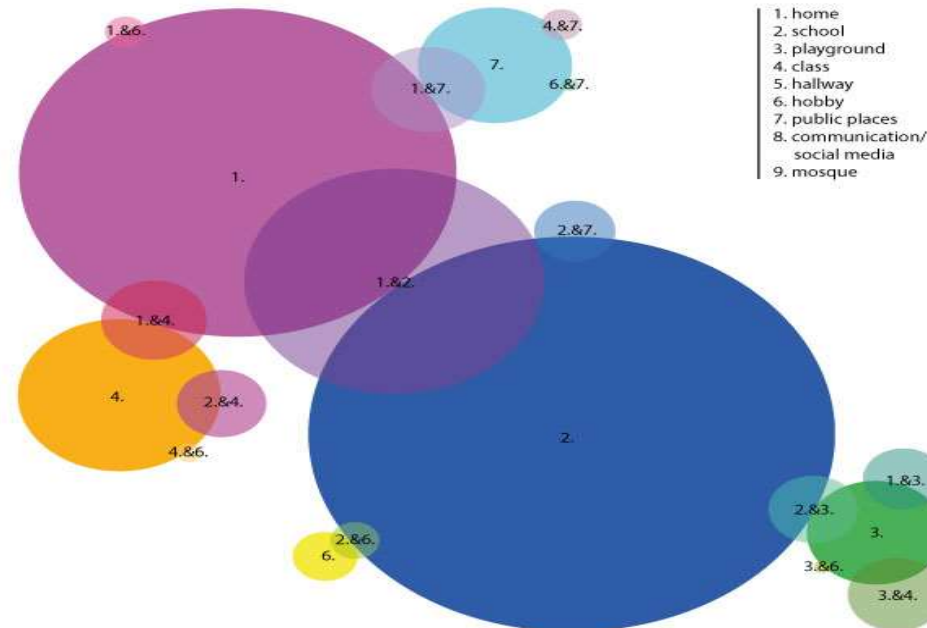

A decorative graphic consisting of various colorful shapes (teal, green, yellow, orange, pink) and dashed lines arranged in a circular pattern around the central text. The shapes include semi-circles, circles, and overlapping forms in shades of teal, lime green, yellow, orange, and pink. Dashed lines connect these shapes in a circular path.

Kansengelijkheid bij kleuters versterken door
beter taalvaardigheidsonderwijs

Onderzoek RUG

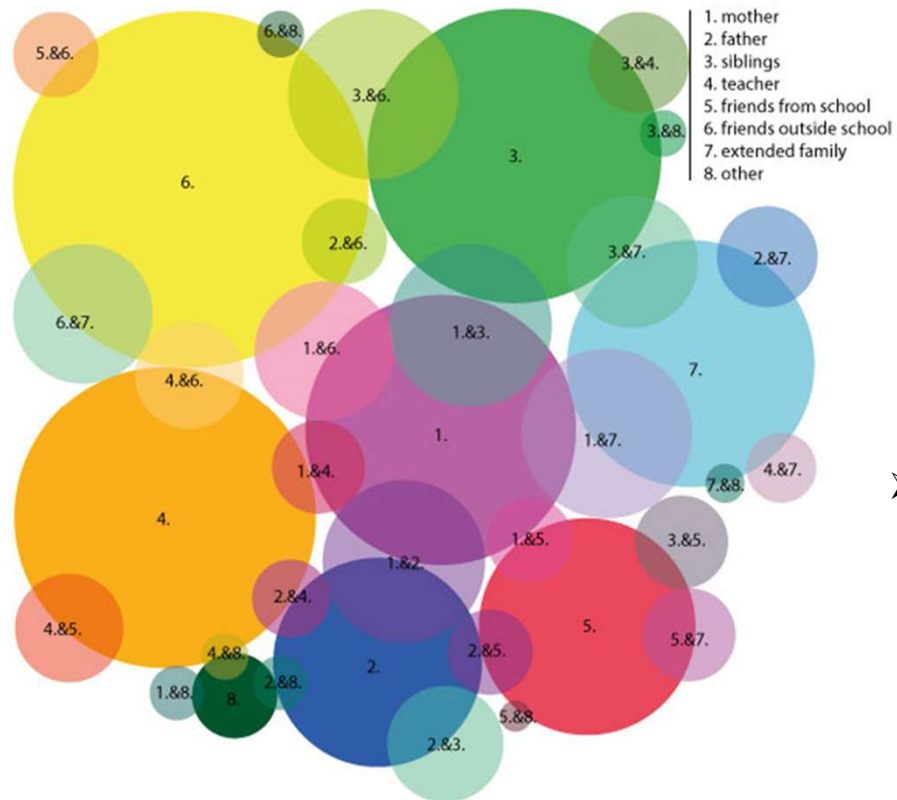
Van Avermaet, Vandebroek e.a. (2019)

➤ *Meertalige kinderen spreken buiten de school geen Nederlands = niet waar!*

Onderzoek RUG

Van Avermaet, Vandebroek e.a. (2019)

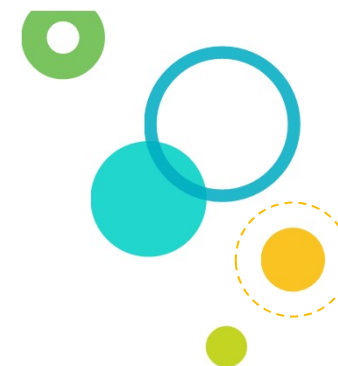
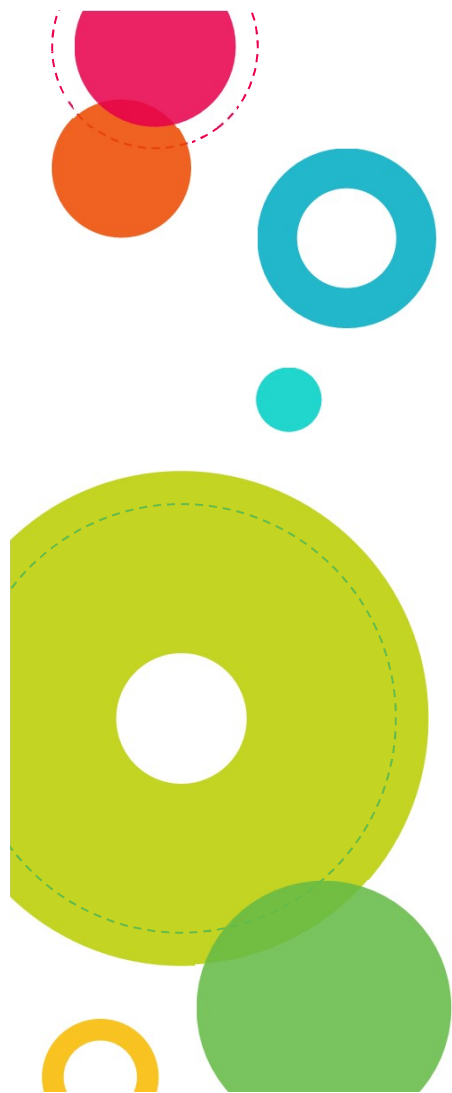

➤ ***Meertalige kinderen spreken alleen Nederlands met de leraar = niet waar!***

- **Alignment** : mensen stemmen haast automatisch verbaal en non-verbaal gedrag op mekaar af, maar dan vooral naar mensen en groepen waar ze zich goed bij voelen.
- In welke mate is diversiteit voor jou een ... probleem.

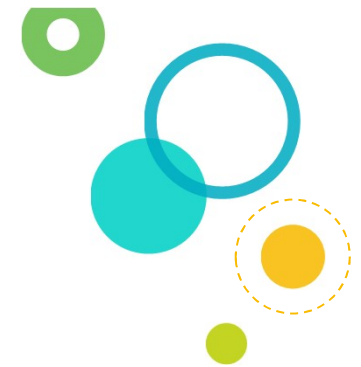
Mondelinge tweedetaalvererving				
<i>Niveau</i>	<i>Tijdsduur</i>	<i>Definitie in de mondelinge taalvaardigheid</i>	<i>Passende activiteiten</i>	<i>Receptieve woordenschat</i>
1. Voorproductie (gewenning)	0 - 6 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Stille periode • Minimaal begrip • Nadruk ligt op het luisteren naar de verschillende componenten van de doeltaal 	Luisteren, aanwijzen, bewegen, kiezen, imiteren, uitbeelden, tekenen	500 woorden
2. Vroege productie (redzaamheid)	6 maanden - 1 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkt begrip • Antwoorden van 1 of 2 woorden, gekopieerde taal en taal 'stukjes' • Gebruikt tegenwoordige tijd werkwoorden 	Benoemen, opsommen, categoriseren, labelen, antwoorden met 1 of 2 woorden	1.000 woorden
3. Spraakontwikkeling (redzaamheid)	1 - 3 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Goed begrip • Simpele zinnen met beperkt vocabulaire • Maakt grammaticale- en uitspraakfouten • Begrijpt frequent 'grapjes' verkeerd. 	Opnieuw vertellen, samenvatten, uitlegen	5.000 woorden
4. Gemiddelde taalvaardigheid (omgangstaal)	3 - 5 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Uitstekend begrip • Maakt minder grammaticale fouten 	Beschrijven, definiëren, opnieuw voor de geest halen/terugroepen, rollenspel spelen, vergelijken, tegenover elkaar stellen (tegenstelling)	7.000 woorden
5. Vloeiende taalvaardigheid (schooltaal)	5 - 7 jaar	<ul style="list-style-type: none"> • Excellent begrip • Verscheidenheid van zinsstructuren en werkwoordstijden • Niveau van bijna volledig de nieuwe taal beheersen. 	Meningen geven, verdedigen, bespreken, verantwoorden, onderzoeken, analyseren, creëren, evalueren, lezen, opschrijven	12.000 woorden

Bewerkt naar Krashen en Terrell

Onderzoek RUG

Van Avermaet, Vandebroek e.a. (2019)

- **Alleen inzetten op vervroegen leerlicht is onvoldoende indien de klasaanpak niet adequaat genoeg is.**
- **Vooral op vlak van taalvaardigheidsonderwijs laten we veel onderwijskansen liggen.**
- **Kleuters hebben te weinig echte spreekkansen, er is te weinig rijke interactie.**
- **De aanwezige interactie is vaak met de leraar en deze is te instrumenteel (instructietaal) en te veel éénrichtingsverkeer.**

Onderzoek RUG

Van Avermaet, Vandebroek e.a. (2019)

- ◎ 4 instapklassen
- ◎ 2 focuskinderen/klas
- ◎ 10 maanden
- ◎ 2 camera's
- ◎ 96u/camera

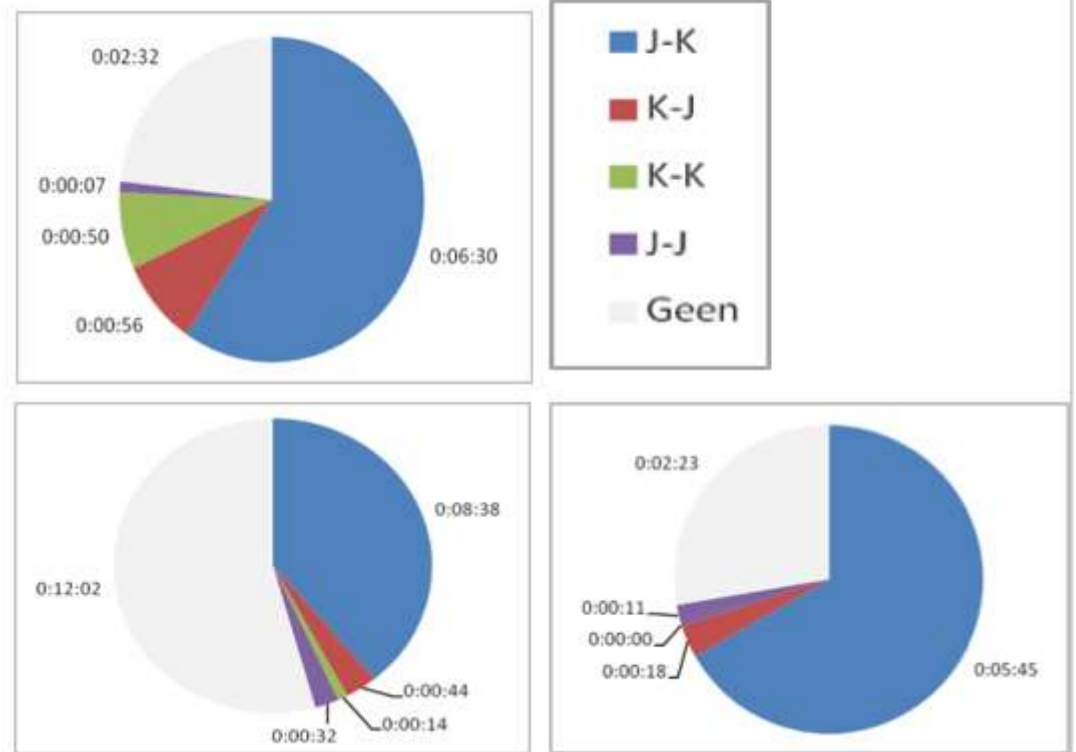

Onderzoek RUG

Van Avermaet, Vandebroek e.a. (2019)

Weinig taalproductie
Bijvoorbeeld klas 1:

- Kring gemiddeld 10 min
- Koek & fruit gemiddeld 22 min
- Jas gemiddeld 03 min

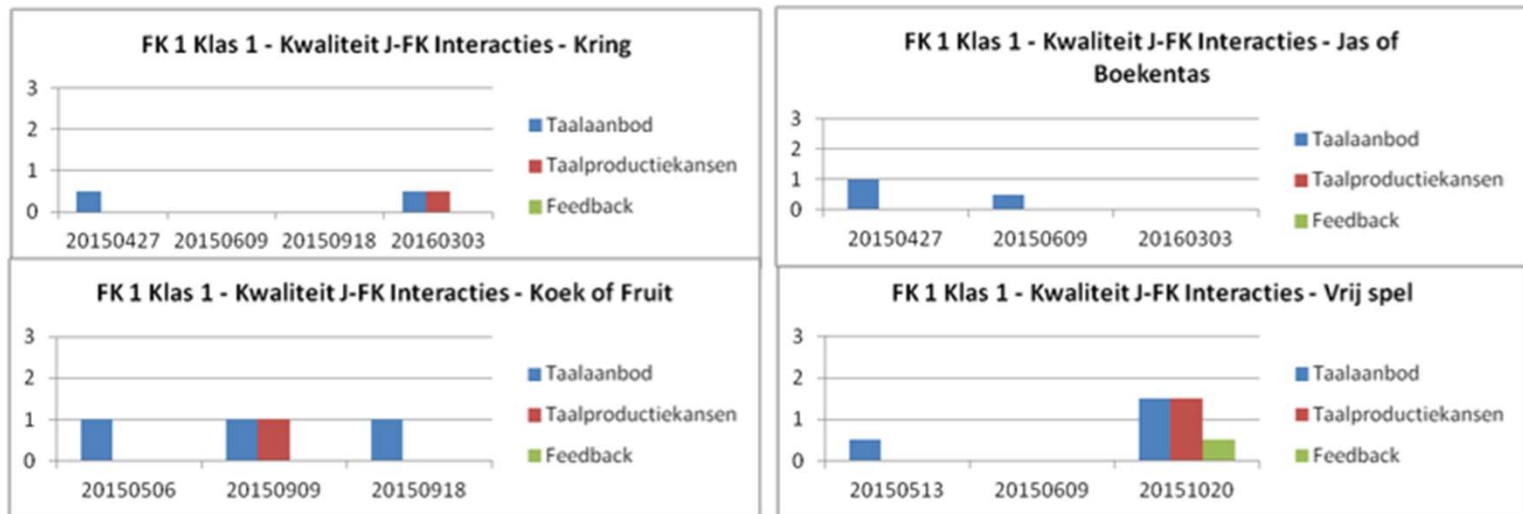

Onderzoek RUG

Van Avermaet, Vandebroek e.a. (2019)

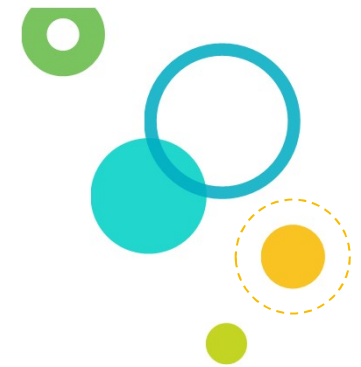
TAALANBOD – PRODUCTIEKANSEN - FEEDBACK

Figuur 9: Kwaliteit taaluitingen Klas 1 – Focuskind 1 (Precious)

Juf: "Waar moet die?"
Juf: "Stop het er maar in"
Juf: "Ow, rustig"
Juf: "En het schaapje? Pak het schaapje"
Juf: "Nee, dat is niet juist Ramiz. Dat gaat niet."
Juf: "Probeer eens hier. Kijk. "
Juf: "Rustig he."
Juf: "Ja, rustig."
Juf: "Ja, bravo Ramiz, goed zo. En het hondje?"
Juf: "Goed zo! He Bravo Ramiz, super! Nee, hier."
Juf: "Ja, bravo, super!"
Juf: "Goed zo Ramiz."
Juf: "Ja! Bravo! Amai. Nu moet je alleen eens proberen.
Nu even alleen. Zo."
Juf: "Allez ze Ramiz, probeer maar eens!"
Juf: "Draaien Ramiz."
(...)
Ramiz: "Poes"
(...)
Juf: "Lukt het Ramiz?"
Juf: "Probeer maar Ramiz."

BEHANGPAPIERKINDEREN

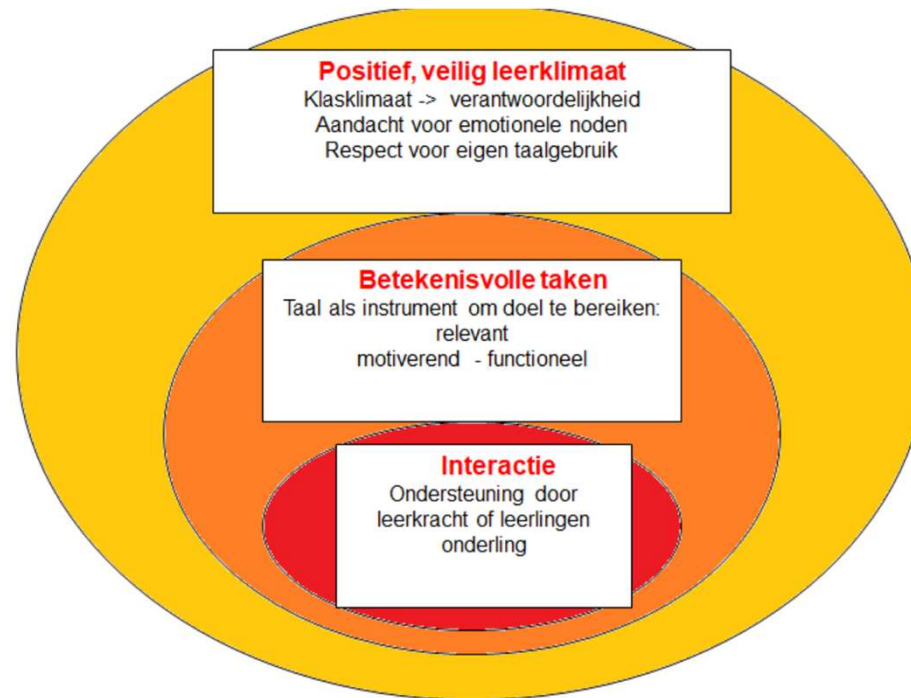
- Sommige (taalzwakke) kleuters krijgen op een dag nog geen minuut kwaliteitsvolle interactie aangeboden.
- In sommige klassen werd 20 tot 30 % wachttijd gemeten per dag voor de aanwezige kleuters.

Kwaliteit en kwantiteit van individuele talige interacties is laag!

Zowel over de taal die de volwassene gebruikte, de kansen die het kind kreeg om zelf te praten als over de feedback die het kind kreeg, kan gezegd worden dat het weinig was, en bovendien weinig kwaliteitsvol. De beste momenten waren op dat vlak de individuele momenten, waarbij één volwassene met één kind bezig was, en dit zowel tijdens typische leer- als zorgmomenten. Maar die momenten kwamen niet al te vaak voor, waren vaak kort en er bleven veel kansen onbenut om tot meer kwaliteitsvolle interactie te komen.

Taalvaardigheid binnen een krachtige leeromgeving

Een sterke interactie ...

Diagram featured by <http://slidemodel.com>

Taalaanbod

Rijke taal leraar, leraar verwoordt eigen handelingen, volzinnen, niet te veel verkleinwoorden, rijke (taal)thema's, werkvormen die aanzetten tot taal, functionele streefwoordenschat, aansluiten bij voorkennis en belevingswereld, talig materiaal, uiten van gevoelens, ...

Taalproductiekansen

- Gebruik van open vragen (hoe, waarom, ...).
- Stimuleren van analyse en redenering (Laten vergelijken / voorspellen / probleemoplossend denken / reflecteren).
- Stimuleren van onderling talige interactie / tot onderling overleg van kleuters.
- Stimuleren informele interactie.

Feedback en taalsteun

. Feedback (ondersteuning) juf

Geven van hints/hulp.

Stellen van bijkomende vragen.

Antwoorden op vragen door nieuwe vragen te stellen.

Stimulerende commentaren.

Extra informatie geven na een antwoord op een vraag.

Kleuter uitdagen om handeling/actie te verwoorden (bvb. hoe ben je tot deze oplossing gekomen?).

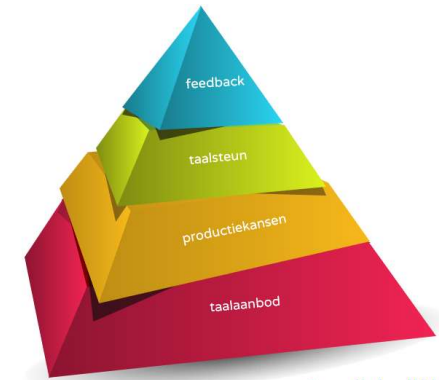
“

Wat kan je doen?

Wat je kan doen ...

1

Versterk je taalaanbod; laat de kleuters heel veel taal horen.

Bv. verwoord wat je doet

Bv. benoem wat je ziet in allerlei situaties

Bv. Overdenk je taalactiverende werkvormen en activiteiten:

verteltafel, poppenkast, hoekenwerking, ...

Wat je kan doen ...

2

Maak gebruik van natuurlijke contexten en spontane situaties, niet alleen van de 'zuivere onderwijstijd'. Zorgmomenten kan je aanwenden als leertijd.

Plasmoment, jasje aandoen, ...

Wat je kan doen ...

3

Hanteer rijkere taal (moeilijkere woorden en langere zinnen), ook naar taalzwakkere kinderen.

Bv. vertellend voorlezen/ zuiver voorlezen

Wat je kan doen ...

4

Versterk je onthaalmomenten in functie van taalvaardigheid.

Bv. stuur aan op kleuter-
kleuter – interactie.

Bv. wissel niet steeds per
kleuter van context

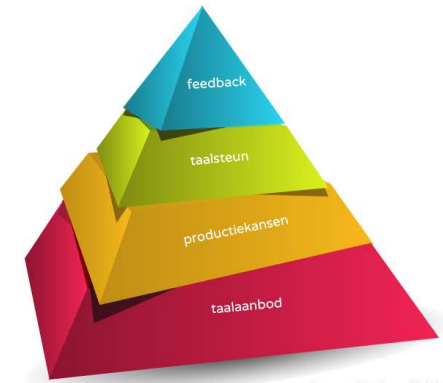
Bv. kleuters meer aan het
woord bij hanteren van
kalenders

Wat je kan doen ...

5

Gebruik de gewone klassituaties vaker als luisteroefening.

Bv. de juf heeft een foutje gemaakt in wat ze zei, wie heeft dit gehoord?

Wat je kan doen ...

6

Doorbreek soms de routine...

Routine is en blijft belangrijk.
Kleine variaties in routine zetten
aan tot taalgebruik.

Wat je kan doen ...

7

Praat eens wat vaker in kleine groep.

Meer echte interactiekansen.
Meer kansen tot gerichte feedback en taalsteun.

Wat je kan doen ...

8

Geef context en begeleid gesprekken. Niet zomaar vertellen of praten...

Maak gebruik van prenten, belevingen, voorkennis van de kleuters. Praat samen met hen.

Wat je kan doen ...

9

Anderstaligheid als didactisch kapitaal...

Anderstalige kleuters mogen eigen taal gebruiken om een betere taalvaardigheid in het Nederlands te ontwikkelen.

Wat je kan doen ...

10

Stel open vragen ... ook aan taalzwakke kleuters.

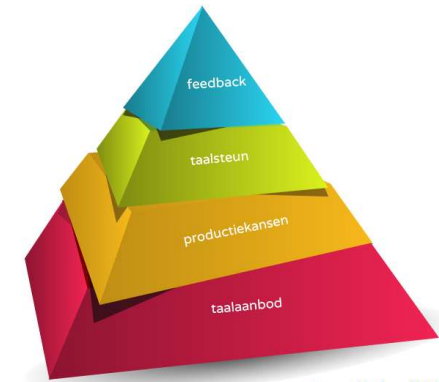
Zetten aan tot taalproductie en doen een leraar wat meer luisteren.

Wat je kan doen ...

11

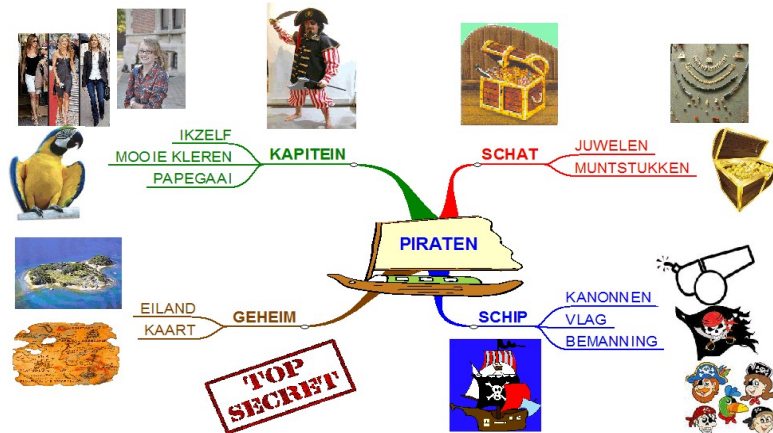
Werken vanuit een thema creëert context. Koppel hier taal aan.

Hanteer woordenschat, deze komt terug in de hoeken, deze wordt gevarieerd inge oefend, deze wordt geëvalueerd, deze wordt geremedieerd...

Wat je kan doen ...

12

Werken vanuit een thema creëert context. Koppel hier taal aan.
Maak eens een **mindmap**...

Wat je kan doen ...

13

Werken vanuit een thema creëert context. Koppel hier taal aan.

Laat situaties naspelen; waak hierbij over taalsteun (bv. andere kleuter) en stuur niet te sterk.

Wat je kan doen ...

14

Zet specifiek in op kleuter-
kleuter - interactie.

waak hierbij over taalsteun en
stuur niet te sterk. Corrigeer wel
constructief : **verteltafel, onthaal,**

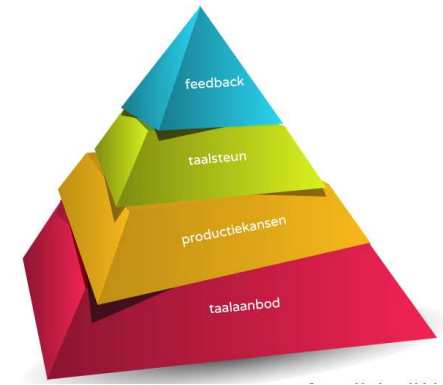
...

Wat je kan doen ...

15

Rijk de kleuters 'chuncks' aan = zinnen of stukjes zinnen. Gebruik verbindingswoorden.

'Dit is een boek' ... is beter dan 'boek'

Wat je kan doen ...

16

Speel poppenkast... of laat het spelen.

Wat je kan doen ...

17

Gebruik een handpop = taalproductie, taalaanbod en feedback.

Wat je kan doen ...

18

Zet in op rijmen ...

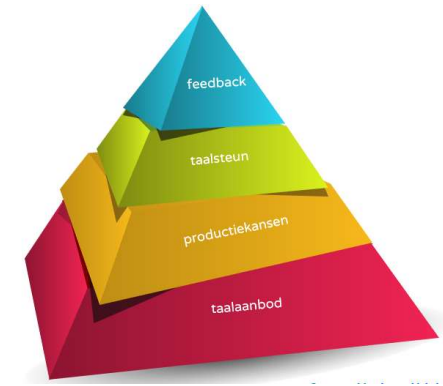

Wat je kan doen ...

19

Herdenk je
woordenschatonderwijs...

Wat je kan doen ...

20

Overdenk je vormen van feedback ...

- ◎ •Vragen om verduidelijking
- ◎ •Impliciet verbeteren
- ◎ •Expansie
- ◎ •Uitbreiding van de inhoud
- ◎ •Ordenen, samenvatten , concluderen
- ◎ •Herhaling
- ◎ •Controle
- ◎ •Bijsturen

Wat je kan doen ...

21

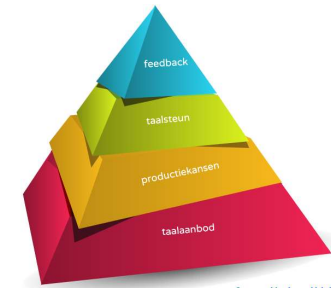
Eet 's middags samen met de kleuters.

Wat je kan doen ...

22

Verrijk je hoekenwerking. Zetten je hoeken aan tot taalaanbod / taalproductie / taalsteun en feedback?

Waar kan je versterken?

Wat je kan doen ...

23

Werk met **verteltafels**. Kies bewust de samenstelling van de groepjes: juf – taalzwakke kleuter / taalzwakke kleuter – taalsterke kleuter / groepjes van 3 of 4 ...

Wat je kan doen ...

24

Geef een **verteltas** mee naar huis... na voorbereiding in de klas.

Wat je kan doen ...

25

Overdenk steeds goed de interacties in de klas als gevolg van de gekozen activiteit ... mik dus op groepswerk / partnerwerk / coöperatieve werkvormen ...

Wat je kan doen ...

26

Overdenk steeds goed hoe je aan beurtverdeling doet ...

- Ga niet steeds 'het rijtje af' maar kies wisselend.
- Houd het bij één onderwerp (context)
- Streef naar kleuter – kleuter - interactie
- Moet je het gesprek in de ganse klasgroep houden?

Structureel

Maak leeftijdsgemengde klassen

Geef de voorkeur aan de kleinste kleuters als het gaat om het maken van kleinere klassen

